SZOVJET GRAFIKAI KIÁLLITÁS

Az alábbiakban közöljük dr. Nagy Zoltán műtörténész cikkét, mely igen érdekes szempontokat vet fel a Szovjet Grafikai Kiállítással kapcsolatban. Nem értünk azonban mindenben egyet dr. Nagy Zoltán egyes megállapításaival. A cikket azért tárjuk olvasóink elé, mert kiválóan alkalmas arra, hogy széleskörű vitát indítson meg.

Szeged dolgozói nagy lelkesedéssel, szinte óráról-órára fokozódó érdeklődéssel látogatják és tanulmányozzák, egyenként és kisebb-nagyobb csoportokban a Magyar-Szovjet Társaság Horváth Mihály-utcai székházában április 16-án megnyilt Szovjet Grafikai Kiállítás rendkívül érdekes, egyaránt szép és nevelő hatású, igen becses művészi értékű anyagát.

A Szovjetúnió Kommunista (bolsevik) Pártja irányt mutatott és segítséget nyujtott a szovjet művészeknek ahhoz, hogy megtalálják a kivezető útat abból a dekadens formalizmusból, amely a mult század végén és századunk elején nemcsak Európában, de világszerte elharapódzott. Ennek következtében a szovjet művészet, a szobrászat, festészet és grafika egyaránt meg is találta ezt az útat, a szocialista realizmus útját, amelyen rövid idő alatt magasfokú fejlődést ért el, s a tömegek számára páratlan művészi kultúrát teremtett. Ez a fellendülés természetszerűleg következett be a grafika területén is, hiszen éppen a grafika az, amely rendszerint nagyobb példányszámban való előállíthatása következtében éppen a legalkalmasabb arra, hogy megszólaltassa és képszerűen is kifejezze, mintegy illusztrálja az élenjáró, haladó eszméket. 'A szovjet szocialista realizmus leglényegesebb vonása éppen abban rejlik, hogy nem a formai megjelenést, hanem a szocialista társadalmi-politikai tartalom közérthető kifejezését tartja legfőbb feladatának. És itt mindjárt megállapíthatjuk azt is, hogy a szocialista realizmus nem azonos a naturalizmussal, a kispolgári társadalom tipikus formanyelvével. A szovjet szocialista realizmus művészete megtartja a valóság formáit, de csak a lényeges elemek visszaadására törekszik. A valóságnak azokat az egyedien fontos és általánosan jellemző elemeit használja fel, amelyek feltétlenül szükségesek a szocialista társadalom emberei szellemi arculatának ábrázolásához. Ennek a grafikai kiállításnak az anyaga is jól szemlélteti azt, hogy a művészet nemcsak a gyönyörködtetés, hanem ugyanilyen mértékig a nevelés eszköze is. A szovjet grafika éppen ezért elsőrendűen fontos eszköze a hazafias érzésre, a társadalmi kötelességre és a magasfokú elvhűségre való nevelésnek.

Meggyőződhetünk ezen a kiállításon a szovjet művészet tartalmi és formai sokféleségéről és gazdagságáról. A bemutatott anyag a szovjet szocialista társadalom kialakulására és fejlődésére, annak vezetőire, harcosaira és hőseire egyaránt kitűnő fényt vet. Kiemelkednek a kiállításon azok a művek, amelyek a szovjet nép és az egész haladó emberiség nagy vezéreit, Lenint és Sztálint, valamint a szovjet szellemi élet kimagasló képviselőit, mint például Gorkijt ábrázolják. De megtaláljuk ebben az anyagban a nagy Honvédő Háború számos fontos hősi mozzanatának, a városi gyári, és a falusi, mezei munka hősiességének, a szép orosz városoknak és tájaknak az ábrázolásait éppenúgy, mint a szovjet irodalom nagy alkotásainak illusztrációi mellett a kapitalista társadalmak gúnyos karikatúrákban megnyilvánuló kritikáját is.

Vasziljev Lenin-portréja és Karpov Sztálin-képmása a valóság hű ábrázoló eszközeivel mutatják be a haladó emberiség két nagy vezérét. Együtt látjuk a nagy forradalom szervezőiként Vasziljev „Lenin és Sztálin a praesidiumban" c. ceruzarajzán. A messze jövőbe tekintő, derűs Lenin-arcot mutatja be Andrejev-nek 1920-ban készült Lenin-portréja. 'A' Lenint ábrázoló művek sorozatából kiemelkedik még Kibrik „Van ilyen párt" című szénrajza, amely hatalmas lendületet és energiát sugároz, valamint Lenint Razilov-ban ábrázoló szénrajza. Ez utóbbi témát mások is feldolgozták, mint például Zsukov. Ezekből a mindennapi életmozzanatokból kiragadott jelenetekből láthatjuk, hogy a szovjet művészek ily módon is igyekszenek nagy vezéreiket közelebb vinni a dolgozók szívéhez. Sztálin generalisszimusz mint a legfőbb szovjet főparancsnokot, a nagyszerű győzelmek szervezőjét ábrázolják Finogenov „Sztálin a Nagy Honvédő Háború napjaiban" c. sorozat szénrajzai. Méltón csatlakoznak ehhez Bikovnak az „Usakov admirális" és az „Orosz hadihajók" c. sorozatokból bemutatott színes linómetszetek, valamint Smarinov „Nem felejtünk, nem bocsátunk meg" képsorozata, amely megdöbbentő módon szemlélteti a német fasiszta hadak pusztításait. A háborús hősiesség eme kiváló illusztrációi mellett ugyancsak odaadó figyelmet érdemelnek azok a lapok, amelyek a munka hősiességét, derűjét és vidámságát ábrázolják. Esősorban Komarn: „Sztálingrádi traktorgyára", továbbá Konsztantinov „Kolhozmunka és kolhozélet" sorozata érdemel nagyobb figyelmet. Ez utóbbinak talán legszebb darabja az „Ének" című lap, amely a munka után boldogan, vidáman éneklő, kiránduló fiatalságot mutatja meg.

A szovjet grafikusok gyakran foglalkoznak a szocialista realizmus nagy szovjet képviselőivel, miként elsősorban Maxim Gorkij alakjával. Különösen erőteljes, szuggesztív hatású, a nagy szovjet író markáns egyéniségét jól kifejező alkotás Szokolov plasztikusan vonalas jellegű színes linoleum-metszete. Ennek az idősebb, a harcokban megkeményedett arcú Gorkijnak valamivel lágyabb és kissé érzelmesebb megjelenését látjuk Paramonov „Az ifjú Gorkij"-t ábrázoló rézkarcán, mig Jar-Kravcsenko Gorkij-portréja könnyed, elegáns vonalvezetésével kapja meg a szemlélőt. A Gorkijjal kapcsolatos művek közül meg kell említenünk még azt a Jefánov által készített szinte drámai feszültségű grafit-kompoziciót, amely Sztálint, Molotovot és Vorosilovot Gorkij betegágyánál ábrázolja, s amely egy hasonló című képhez készült vázlat. Több kiváló portréval szerepel a kiállításon a már említett Jar-Kravcsenko, s talán a legjobb valamennyi között az a lap, amely Dzsambul-Dzsabajev kazah költőt ábrázolja rendkívüli jellemző erővel. Lágyabb és könnyedebb eszközökkel dolgozik Szalomen Nerisz István költőnő portréján. 'Az arcképek szépszámú sorozatából leginkább még Laktionov Knipper-Csehova jóságos, derűs egyéniségét kifejező portréját, valamint Verejszkijnek a Kukrinikszieket és Geraszimovot ábrázoló litográfiáit kell kiemelnünk. És itt mindjárt megemlékezhetünk arról a páratlanul lendületes sorozatról, amelyen Geraszimov bemutatja Gorkij „Az Artamonovok", valamint Gogolj „Tarasz Bulyba" c. műveinek egyes fejezeteit. Ehhez hasonlóan a heroikus életfelfogásnak ad kifejezést Sot Rustaveli „Vitéz tigrisbőrben" c. költeményét illusztráló sorozatában Toidze is. A szovjet grafikának egyébként igen fejlett területe a könyvillusztráció. Ezek gazdag anyagából Dehtyerev pompás rajzai mellett elsősorban a Kukrinikszieк (Krilov, Szokolov és Kuprianov) munkásságára kell felfigyelnünk. Ez a három kiváló tehetségű fiatal szovjet grafikus rendszerint kollektivában dolgozik, s az itt bemutatott közös műveik azt mutatják, hogy kifejező eszközeik, stílusuk teljesen egymáshoz idomult és ennek következtében ritka hajlékonysággal tudnak alkalmazkodni az illusztrált művek tartalmához és szelleméhez. A legjobban megragadják a szemlélőt azok a lapok, amelyek Gorkij „Foma Gergyejev" c. elbeszélését illusztrálják.

'A szovjet művészek sokat foglalkoznak a kapitalista társadalmak kritikájával is, aminek megnyilvánulási formája elsősorban a karikatura. A karikatura terén kiváló tehetséget árul el a fiatal Prorokov, akinek számos megdöbbentő lapját láthatjuk az „Ime, Amerika" című könyvillusztráció sorozatból.

Külön fejezetet alkotnak a szovjet grafikában azok a művek, amelyek a szovjet városokat és tájakat ábrázolják. Talán elsősorban arról a rendkívül hatásos, színes linometszetről kell megemlékeznünk, amelyet Matorin a Kreml toronyórájáról készített, s amely mint a Szovjet Grafikai Kiállítás plakátja hetek óta díszíti Budapest és újabban Szeged utcáit is. Megkapóan finomak és szemléletesek Pavlovnak a „Régi Moszkva"-ról készült ugyancsak színes linogravurái, valamint Szeberdjajev „Üdvözlet 1945" c. lapja is. A szabad természetet szemléltető tájképek is szép számban helyet kaptak a kiállításon. Valósággal magával ragadja a szemlélőt a Pavlovtól származó „Nyárfák" című színes linometszet, amely a kiállítás legkedvesebb darabjai közé tartozik.

A kiállítás igen sok tanulsággal szolgál mind a dolgozók, mind pedig a művészek számára, s amellett igaz örömet nyujt mindazoknak, akik napi fáradságaik közben egy-két órára elmennek erre a kiállításra, hogy itt tiszta felüdülést találjanak. Az anyag áttekintését megkönnyítik azok a feliratos papirtáblák, amelyek az egyes művészek életrajzi adatait és fontosabb műveik rövid jellemzését tartalmazzák. Ez a kiállítás tanulságot nyujt arra nézve is, mi a módja annak, hogy a mi művészeink is megtalálják a dolgozók szívéhez vezető utakat.

Dr. Nagy Zoltán
műtörténész.

A haladó tudomány szoros kapcsolatban áll a gyakorlattal

A szegedi „Biológus Kör" megtartotta első szakosztályi ülését

Emögött az egyszerű hír mögött hatalmas jelentőségű tények húzódnak meg: A tudomány és gyakorlat emberei megtették egymás felé az első lépéseket, hogy együtt haladjanak, egyesült erővel a szocializmus építésében.

Este 6 óra körül kezdett benépesülni az egyetem Ady-téri természettudományi előadóterme. Egymásután érkeznek a professzorok, egyetemi hallgatók, kutatóintézetek vezetői, termelőszövetkezeti csoportok, a Lemezgyár vezetői és munkásai.

Greguss Pál, az Egyetemi Növénytani Intézet professzora tartja előzetes jelentését a hámoztató bükkfarönkök repedezésének okairól. Greguss professzor a gőzölés, illetve a rönköknek gőzölés után, a fűrészelés közben bekövetkezett repedezések főokozójának a fában levő keményítőt tartja. Szinte lehetetlennek tűnik, hogy a mindnyájunk előtt jól ismert keményítőnek egyetlen gramja nedves állapotban hevítve 2500 atmoszféra körüli nyomás kifejtésére képes. De Greguss professzor a hallgatóság előtt bizonyítja be, hogy a fában keményítő van, ugyancsak kísérlettel igazolja a keményítő feszítőerejét s a bemutatott fényképek mindennél ékesebben bizonyítják, hogy a fa repedésénél felépő erő hatalmas vaskapcsokat képes elgörbíteni, helyükből kiugrasztani. A jól sikerült előadáshoz elsősorban maguk a lemezgyári dolgozók szólnak hozzá. Megbeszélik tapasztalataikat az előadóval s különböző indítványokat tesznek a baj orvoslására, mely hatalmas károkat okoz nemzetgazdaságunkban.

A hozzászólások után dr. Ábrahám Ambrus, az Állattani Intézet professzora, a Tudományos Akadémia tagja, ismerteti Filatov, nagy szovjet sebész és biológus eredményeit. Filatov sebészi műtéttel több mint ezer embernek adta vissza a látását. A kor és bizonyos külső körülmények következtében a szem legkülső rétege, az úgynevezett szaruhártya, elhomályosodik és ez vakságot okoz. Filatov hullák szeméből kivett megfelelő darabkát ültetett át a beteg szemrész helyére és a vakságra ítélt ember visszanyerte látását. Rájött arra, hogy a hullák szeméből való rész hatásosabb, mint a friss szaruhártya. Filatov szocialista tudós nem szűk látókörű specialista. Bátran belevágott tehát — sebész létére — ennek a kérdésnek a biológiai derítésébe, s ezzel felfedezte a biogén timulátorokat. Ezek az anyagok termelődnek a szervezet elhaló sejtjeiben s mintegy harcolnak a szervezet életéért.

Filatov kimutatta ezeket a növényekben — sőt mivel a szervezet halála után is hosszabb ideig megmaradnak —, sok elhalt élőlényt tartalmazó odesszai iszapban is. Ezzel egy újabb fejezetet nyitott az orvostudományban, hiszen az utóbbiakból készült kivonatokkal igen jó eredményeket ért el, például fekélyes esetben.

A két előadásban bebizonyosodott, hogy a tudomány és a gyakorlat között nincs áthidalhatatlan szakadék és a haladó tudomány szükségszerűen a legszorosabb kapcsolatban áll a gyakorlattal. Már nemcsak keresik egymás felé az utat, hanem a szovjet példa nyomán, egymásra is találnak. Másik tanulság a hozzászólásokból vonható le, a szocialista tudomány nem leszáll a néphez, hanem felemeli azt magához.

Maácz János

SZÉLJEGYZETEK

A PÁPA magánkihallgatáson fogadta Don Pablo Martino Alfonzo tábornokot, Franco tábornok hadsegédét. A „Szentatya", úgy látszik, kitűnően érezte magát a soknevű gvilkos társaságában. De az is lehet, hogy az amerikai arany elhomályosította a Don Pablo stb. kezein száradó vér látványát.

A DÉLAMERIKAI BOLIVIA fasiszta kormányától most Ausztrália jobboldali vezetői irigyelték meg a szabadság elleni merényletek „hősiettének" kétes dicsőségét. A boliviai fasiszták törvényen kivül helyezték a Kommunista Pártot, most Menzies ausztráliai miniszterelnök és kormánya készül követni a példát. Versenyeznek a láncos kutyák a sovány Marshall-koncért.

Egységesitették a vidéki társadalombiztositás szakorvosi ellátását

Az ország különböző részein működő társadalombiztosító intézetek eddig csak saját igényjogosultjaik szakorvosi ellátását biztosították. Különösen szembetűnő volt ez a visszásság a MÁV BBI és a posta BBI-nél, amelyeknek csak Budapesten, illetve Pécsett vannak rendelőintézetei és így az igényjogosultaknak Budapestre, vagy Pécsre kellett utazniok, ha megfelelő szakorvosi ellátásban akartak részesülni.

E visszásságok megszüntetésére a népjóléti minisztérium úgy intézkedett, hogy a jövőben az igényjogosultak, tekintet nélkül tagságukra, a legközelebbi OTI rendelőintézetet vehetik igénybe.

A minisztérium emellett javította a szakorvosi ellátást is, mégpedig a MÁV BBI kezelésében Szegeden, Miskolcon és Szombathelyen fiókrendelőintézetet létesített és hat kórház ambuláns rendelését kapcsolta be a szakorvosi ellátás keretébe.

Ma zárul le a tüzelőanyag hitelakció

Néhány nappal ezelőtt a TÜZÉP NV értekezletet tartott a szakszervezeti székházban üzemi, vállalati, kerületi tüzelőanyagmegbízottakkal. Az értekezleten a TÜZÉP központi budapesti kiküldötte ismertette, hogy a dolgozók kívánságára az országos tervhivatal meghosszabbította a tüzelőanyaghitelakció határidejét és április 15-e helyett máig, április 25-ig lehet tüzelőanyagot iratni.

A TÜZÉP Központja, valamint a TÜZÉP csongrádmegyei kirendeltsége minden lehetőt megtesz annak érdekében hogy a dolgozók a hitelakció keretében jóminőségű tüzelőanyagot kapjanak és ugyanakkor felkéri a dolgozókat, hogy a mai napon az üzemekben, a vállalatoknál és a közületeknél a tüzelőmegbízottaknál a mai nappal bezárólag feltétlen jelentsék be téli tüzelőanyagszükségletüket, hogy részesülhessenek ebben a 9 hónapos hitelakcióban.

A NÉPI DEMOKRÁCIÁK ORSZÁGAIBÓL

Ujságolvasás az Albán Munkapárt alapszervezeteiben

Az Albán Munkapárt alapszervezeteinek munkájában komoly segítséget nyujt a napi sajtó olvasása. Ennek a szempontnak a felismerése nagymértékben javítja az alapszervek munkáját. Az ujságolvasásnak azonban tervszerűnek kell lennie. A pártszervezetek úgy irányították a dolgot, hogy a párttagok naponta egy órát együttes olvasással töltenek. Különösen azokat a cikkeket hallgatják nagy figyelemmel, amelyek a Párt, a politikai és a gazdasági élet kérdéseivel foglalkoznak.

Az alapszervezet titkára a cikkekről jegyzeteket készít és ezek felhasználásával rövid konzultációt tart a tagokkal. A figyelmes ujságolvasás lehetővé teszi, hogy a tagok felhasználják munkájuk megszervezésénél az így szerzett tapasztalatokat. Ez rendkívül fontos az agitációs munka jó elvégzésénél is.

Különösen nagy figyelemmel olvassák a Párt központi lapjánal „Pártélet" c. rovatát, amely fontos útmutatásokat nyujt a gyakorlati munka elvégzéséhez. Legutóbb például a lap a „Pártélet" rovatban egyik alapszervezet munkáját bírálta meg. A cikk elolvasása után az alapszervezetekben kritikát és önkritikát gyakoroltak saját munkájuk felett s megállapították, hogy a hibák egyike-másika náluk is előfordul. Ezzel megteremtették a hiba kiküszöbölésének alapját.

A tervszerű ujságolvasás a kétéves terv sikeres végrehajtásában is nagy segítséget nyujt az albán dolgozóknak, minthogy más gyárak dolgozóinak munkatapasztalatai ilyen módon közkinccsé válnak.

★

Kulturális tevékenység egy bolgár gépállomáson

A belogradcsiki járás Knjáz Alexandrovo faluja gépállomásának munkásai a tavaszi munkálatok idején is sokoldalú kulturális-oktatói tevékenységet fejtenek ki. A továbbképző tanfolyamon az állomás valamennyi munkása, a politikai iskolán 80 munkás vett részt. A gépállomás színjátszó csoportja most készíti elő a „Traktorosok" című színdarabot, amelyet a környékbeli falvakban is előadnak. A gépállomásnak önálló zenekara is van.

Platinát takarit meg egy csehszlovák élmunkás brigád

A brnoi „Vlnap üzem" élmunkás brigádja olyan módszert dolgozott ki, amely a továbbiakban feleslegessé teszi a külföldről behozott, drága platina alkalmazását.

★

A Kinai Népi Felszabadító Hadsereg segiti a mezőgazdaságot

A Kinai Népi Felszabadító Hadsereg alakulatai, melyek Színcianban vannak elszállásolva, bekapcsolódnak a mezőgazdasági munkákba, segítik a vidék parasztságát. Dichua körzetében hozzáfogtak a hepini csatorna helyreállításához, és megtisztításához. Ez a csatorna hatalmas kiterjedésű szántóföldet öntöz majd. A Népi Felszabadító Hadsereg Ila-folyó körzetében elszállásolt alakulatai kapcsolatot teremtettek a helyi halásztársaságokkal és segítséget nyujtanak nekik a kifogott halak mennyiségének emelésében. A Felszabadító Hadsereg termelési brigádjai körében egyre nagyobb méreteket öltenek a szocialista munkaversenyek.

★

Kiváló minőségü tavaszi buzát vetnek a bialostocki vajdaságban

Jelentős mennyiségű nemesített tavaszi búzamag érkezett a Szovjetunióból a bialostocki vajdaságba. Ez a búza aprószemű, de igen magas sikértartalmú. A Szovjetunióban holdanként olykor húsz mázsá termést is ad. Biztosra vehető, ogy a termésredmények Lengyelországban is kielégítőek lesznek. Mind a szovjet, mind a lengyel kísérleti állomások megállapították, hogy a szállított vetőmag csirázóképessége igen jó.

★

Orosznyelvü tanfolyamok a román falvakban

A Sajji-megyei Belcesti község szakszervezeti csoportja orosznyelvű tanfolyamot rendezett. Az előadást a község tanítója tartja. A tanítványok nagy érdeklődéssel és szeretettel sajátítják el az orosz nyelvet. Satul Nuo, Ulmeni és más községek elemi iskoláiban ugyancsak ilyen orosznyelvű tanfolyamok működnek.